

Statsminister Gro Harlem Brundtland

Aftenposten-artikkel lørdag 2. oktober 1993

Mange sier at de i dag ville stemt nei til norsk EF-medlemskap. Likevel sier et flertall at de støtter beslutningen om å søke, og et flertall sier de ville stemt ja dersom det var klart at Sverige og Finland blir medlemmer. Slike holdninger lar seg forklare. Det er ikke i dag vi skal ta avgjørelsen. Utfallet av forhandlingene, situasjonen i de andre nordiske søkerlandene og utviklingen i Europa vil avgjøre holdningene den dagen saken skal avgjøres. Mye har forandret seg i Europa de siste to årene, og mye vil forandre seg i månedene og årene som kommer. Derfor er EF-saken fortsatt helt åpen.

Regjeringen forhandler for å få et godt resultat som det norske folk kan si ja til. Når forhandlingene er over vil Regjeringen avgjøre om den vil anbefale resultatet og la folket avgjøre saken i en folkeavstemning. Denne linjen ba Arbeiderpartiet velgerne om støtte for, og valget gav et forsterket mandat til å føre denne politikken videre.

Forhandlingsresultatet blir viktig. Men det betyr ikke at vi kan la debatten om Norge og Europa ligge til forhandlingene er sluttført. Vi trenger en grunnlagsdebatt om hvordan Europas framtid vil påvirke Norges framtid. En slik diskusjon er nå viktigere enn å kappes om et ja eller nei til medlemskap. Den debatten føres best når vi kjenner forhandlingsresultatet.

Europa er i en brytningstid. Forandringene kan bli større enn etter annen verdenskrig. Til tross for klare forskjeller er det mange likhetstrekk mellom dagens situasjon og mellomkrigstiden. Nå som da opplever vi ustabilitet og strid mellom folkegrupper. Nå som da er arbeidsledigheten et stort problem i de fleste land. Nå som da opplever vi store teknologiske forandringer som endrer arbeidsliv og arbeidsplasser.

Men det er en meget viktig forskjell. I motsetning til i mellomkrigstiden har vi åpnere forbindelser, tettere kontakt og et sterkere samarbeid mellom landene. Vi har ordninger som kan bidra til løsninger før land og grupper vender seg mot hverandre. Disse samarbeidstradisjonene er et håp og en bro inn i en ny tid, ikke en trussel. Et lite land som Norge er helt avhengig av at små og store land samarbeider. Med de store spenningene Europa nå utsettes for er ikke problemet at det samarbeides for lite. Tvert i mot roper problemene på sterkere og mer forpliktende samarbeid, enten det handler om miljøkrise, arbeidsløshet, flyktningestrømmer eller etnisk uro.

Vi trenger debatt om hva vi som et lite land kan greie alene, og hvor vi må gjøre felles innsats med andre land. Mange oppgaver løser landene best selv som velferd, samferdsel, helse og lokal miljøinnsats. Men ett lands innsats er ikke nok som om vi skal løse de globale miljøproblemene, sikre stabile valutaforhold, ordne kjøreregler for verdenshandelen eller motvirke nye nasjonale og etniske konflikter. Her trenger vi et tilleggsdemokrati - et solid beslutningssystem mellom landene.

Vi er, nå som før, avhengig av samarbeid og støtte fra andre land for å ivareta vår sikkerhet. Også her skjer det store endringer, både for NATO og for EF. Europa vil måtte ta større ansvar for sin egen sikkerhet. Da må vi være aktivt til stede og sørge for at norske forhold blir tatt hensyn til. Ingen andre gjør den jobben for oss.

Vi trenger grundigere debatt om hvordan Norge kan ivareta sine interesser i en åpen verdensøkonomi. Store deler av vår velferd bygger på inntektene fra handel med utlandet. I årene som kommer vil vi møte sterkere konkurranse, uavhengig av vårt forhold til EF. Det må vi forberede oss på.

De som har bestemt seg for å si nei til EF-medlemskap sier vi

må stanse det de kaller EF-tilpasning. Men hva er det? Norge har gjennom årtier deltatt aktivt i arbeidet med å styrke regelverket for handel og økonomiske forbindelser mellom landene. Vi har gjort det i OECD, i GATT, i EFTA, vi vil gjøre det i EØS og spørsmålet er om det vil tjene norske interesser å gjøre det også i EF. Dette er ikke en ensidig prosess. Ved å delta er vi med på å forme et regelverk som alle landene tilpasser seg. Uten regler gjelder den sterkestes rett. Det vil vi tape på.

Vi trenger debatt om den videre utviklingen av EF. De som i norsk debatt argumenterer for et Europa der EF ikke fantes må forklare hva de ønsker i steden. Det er ikke noe politisk samarbeidsalternativ til EF i dagens Europa, alternativet heter "hver for seg", og Europas historie har nok eksempler på at det er en farlig kurs. EF er ikke perfekt, samarbeidet er et resultat av hva medlemslandene greier sammen. Men det er ikke troverdig når noen sier at det ikke er ett eneste positivt trekk ved EF. En slik holdning gir få svar på hvilken vei vi skal velge, og sier ikke noe om hva som skal være alternativene.

Vi trenger en bredere og mer nyansert debatt om det vi oppfatter som norske verdier og identitet. Mange av de som kjemper mot norsk EF-medlemskap framstiller EF som motsatsen til våre verdier og lar EF være forklaringen på det mange opplever som en utrygg og usikker framtid. I deler av landet har dette budskapet båret frukter. Nå må vi åpent diskutere holdbarheten i en slik argumentasjon.

Det er stor enighet i Norge om hva der er viktig å slå ring om, både når det gjelder verdier, identitet og tradisjoner. Et forhandlingsresultat som truer viktige norske verdier og interesser vil selvsagt ikke bli anbefalt av Regjeringen. Men vår debatt må våge å se virkeligheten og utfordringene slik de er. Vi kan ikke møte framtiden ved å tegne romantiske glansbilder av fortiden. Vi vil ikke lykkes i å verne om det

norske ved å bygge tollmurer som vern mot verden rundt oss.

Vi trenger en debatt som engasjerer hele samfunnet. Det nye Stortinget har en sammensetning der de fleste syn på EF er godt representert. Dermed blir vår nasjonalforsamling det representative politisk verksted det skal være. De som i valgkampen sa at deres nei er et ja til noe bedre må i den videre debatten klargjøre hva dette "bedre" er og hvordan vi skal oppnå det.

I debatten trenger vi også deltakere utenfor Stortinget. Vi trenger økt engasjement og deltakelse fra organisasjoner og enkeltmennesker. Dette er en viktig samfunnsdebatt som vi skal greie å føre i pakt med det beste i våre demokratiske tradisjoner.